

Styrket pædagogisk forskning i relation til de mindste børn

Den politiske aftale

Det fremgår af Aftale om fordeling af forskningsreserven 2021, at

"Der afsættes 50,0 mio. kr. årligt i 2021-2024 til at opbygge og styrke den danske pædagogiske forskning rettet mod de mindste børn i aldersgruppen 0-6 år. Forskningen skal bidrage til, at alle børn får de bedst mulige betingelser for at klare sig videre frem i livet, bl.a. ved at alle børn i dagtilbud trives, lærer og udvikler sig og dannes.

I udformningen af modellen vil der blive lagt vægt på, at midlerne udmøntes til forskning, som har en praksisnær forankring, og som sker i et samarbejde mellem universiteter, professionshøjskoler, kommuner, dagtilbud og interessenter. Forskningen skal styrke grundfagligheden i pædagoguddannelsen og forbedre de kommunale prioriteringer og investeringer i dagtilbudsområdet samt anvendes af pædagogisk personale i praksis, og dermed bidrage til at løfte kvaliteten i dagtilbudene.

Partierne finder det vigtigt med en flerårig indsats for at kunne opbygge og udvikle et forskningsområde, som i dag er for småt og fragmenteret. Derfor skal forskningen udmøntes på en måde, hvor der skabes stærke og varige konsortier og forskningsmiljøer på tværs af institutioner. Det er vigtigt, at der i tilknytning til forskningen uddannes flere ph.d'er, som kan bidrage til undervisningen på pædagoguddannelsen mv.

Den endelige model for udmøntningen af midlerne fastlægges med inddragelse af centrale interessenter på området. Modellen skal sikre, at erfaring med pædagogisk forskning og kriterier om praksisrelevans mv. inddrages ved udmøntning af midlerne.

Forskningen kan samtidig bidrage til studier med relevans for Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM)."

Udfordringer for forskningen i dag

I forhold til målet om at styrke den pædagogiske forskning på 0-6 års området er der i dag en række strukturelle, kulturelle og traditionsbestemte udfordringer:

- Forskningsområdet er forholdsvis småt, herunder også i sammenligning med Sverige og Norge, og fremstår samtidig fragmenteret. Der er brug for at opbygge kapaciteten på området, herunder i form af uddannelse af flere ph.d'er.
- Der er brug for at styrke dialogen mellem forskningen og aftagerne, herunder om forskningsbehov, og der er brug for, at forskningen bliver mere relevant for praksis i dagtilbud.
- Der mangler en indlejring af forskningen i pædagoguddannelsen og i de kandidatuddannelser, som retter sig mod underviserne på professionshøjskolerne.
- Der er brug for større mangfoldighed i metodeanvendelsen, så forskningen kan skabe viden, der har en bredere udsagnskraft og anvendelighed, herunder om hvordan indsatser i dagtilbud påvirker børns liv og videre færd.
- Der er behov for at finde den rette balance mellem at opstille konkrete, aktuelle temaer for forskningen på området og samtidig gennem forskningen kunne løfte pædagogernes grundfaglighed, så den i sidste ende kan gøre en forskel for børnene.

August 2021

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K

Ref.-nr.
2021 - 1717

Regeringens ambition

Regeringen har en ambition om, at en flerårig bevilling til forskning på området kan understøtte en langsigtet, strukturel ændring og styrkelse af forsknings- og uddannelsesmiljøet omkring den pædagogiske forskning på 0-6 års området. Forskningen skal styrke grundfagligheden i pædagoguddannelsen og forbedre de kommunale prioriteringer og investeringer i dagtilbudsområdet samt kunne anvendes af pædagogisk personale i praksis, og dermed bidrage til at løfte kvaliteten i dagtilbuddene til gavn for børnene.

Der er behov for at finde en model for udmøntning af midler og indsats, hvor de relevante forsknings- og uddannelsesmiljøer på universiteter, professionshøjskoler og forskningsinstitutioner samarbejder tæt om forskningen og samtidig sikrer en forankring af forskningen i uddannelserne. Alt sammen i en tæt dialog med aftagere og interessenter i praksis.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Det er vurderingen i Uddannelses- og Forskningsministeriet, at det bedst kan ske gennem etablering af et varigt konsortium/partnerskab eller 'center uden mure' for pædagogisk forskning på 0-6 års området bestående af de relevante miljøer på universiteter og professionshøjskoler samt sektorforskningsinstitutioner. Partnerskabet skal fungere som drivkraft for udviklingen på området og får ansvaret for tæt inddragelse af aftagere og interessenter. Denne model vurderes at kunne skabe den bedste balance mellem praksisrelevans og forskningshøjde.

Der er brug for en langsigtet indsats, hvor der sættes ind på flere fronter for at opbygge og udvikle den pædagogiske forskning på 0-6 årsområdet. Målet er både et kvantitativt og et kvalitativt løft af forskningen. Den pædagogiske forskning på 0-6 årsområdet skal øges og praksisrelevansen skal styrkes - ligesom forskningen også skal efterleve samme høje forskningsstandarder som den øvrige forskning i Danmark. Den konkrete udmøntning af midlerne i projekter mv. skal ske efter forskningsfaglige kriterier. Hensigten med et partnerskab er at understøtte samarbejde, kritisk masse og vidensudveksling med henblik på en samlet styrkelse af forskningsområdet. Det indebærer, at forskningen som udgangspunkt skal opbygges inden for en række prioriterede temaer og indsatsområder frem for via enkeltstående projekter uden indbyrdes sammenhæng.

Det er et politisk ønske, at forskningen forankres i en dansk dagtilbudstradition – ligesom afsmitningen skal ske i danske uddannelser. Derfor vil partnerskabet bestå af danske universiteter, professionshøjskoler mv. Hensigten er, at de eksisterende forskningsmiljøer spiller ind i partnerskabet med ressourcer og aktiviteter, som allerede er i gang på området. Fokus skal være på at opbygge den pædagogiske forskning på 0-6 års området. Der vil naturligvis være snitflader til blandt andet forskning inden for psykologi samt social- og sundhedsforskning, men det er ikke disse områder, der er i fokus for denne satsning. Tilsvarende gælder, at resultaterne af den pædagogiske forskning gerne må bidrage til og berige Den Social-økonomiske Investeringsmodel (SØM). Det er dog ikke hensigten, at midlerne skal anvendes til udvikling af økonomiske modeller som selvstændigt forskningsområde.

Opgaver for det nye Partnerskab for børneforskning

Der etableres et nyt "Partnerskab for børneforskning" som får til opgave at udmønte og forvalte forskningsmidlerne og uddanne ph.d'er.

Formålet med at uddanne ph.er er dels at kapacitetsopbygge, dels at sikre en forsyning af undervisere med ph.d.-baggrund på pædagoguddannelserne i hele landet.

Som grundlag for at kunne udmønte midlerne på en hensigtsmæssig og praksisorienteret måde vil partnerskabet også skulle varetage følgende opgaver:

- Tilrettelægge en systematisk dialog med aftagerne, herunder for at afdække hvilke områder der er behov for forskning indenfor,
- definere og prioritere overordnede temaer og indsatsområder for den pædagogiske forskning med henblik på indbyrdes sammenhæng mellem de enkelte forskningsaktiviteter,
- skabe arbejdsdeling, sammenhæng og koordinering mellem de forskellige forskningsmiljøer,
- sikre anvendelse af en mangfoldighed af metoder i forskningen, herunder både kvantitative og kvalitative metoder/mixed methods,
- omsætte og formidle forskningen til praksis bl.a. med henblik på at understøtte det pædagogiske personale – herunder pædagogiske assistenter - professionelle udvikling til gavn for børnene,
- udvikle mekanismer for systematisk indlejring af forskningen i pædagoguddannelsen og relevante kandidatuddannelser samt i relevant omfang gøre viden tilgængelig for erhvervsuddannelsen til pædagogisk assistent,
- afklare hvordan erfaringer fra praksis konkret kan inddrages i forskningen, herunder hvordan der skabes mulighed for, at pædagogisk personale og ledere i dagtilbud konkret kan bidrage til forskningen,
- dyrke talentfulde forskerstuderende/forskertalenter.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Partnerskabet skal sikre, at der reelt bliver opbygget forskning inden for de temaer/indsatsområder, som der vurderes at være forskningsbehov inden for. Dette kan eksempelvis ske ved at reservere midler til temaer/områder, hvor der især er behov for en langsigtet indsats i forhold til at opdyrke den pædagogiske forskningsfaglighed i Danmark. Det er vigtigt, at praksis reelt får mulighed for at efterspørge forskning inden for konkrete områder – også selv om der aktuelt ikke er uddannede forskere på disse områder.

Proces for etablering af Partnerskab for børneforskning

Det foreslås, at processen startes med et indledende møde mellem uddannelses- og forskningsministeren, de tætteste interessenter samt de forskningsinstitutioner, som i dag har forskning på området.

Herefter får de relevante universiteter, professionshøjskoler og forskningsinstitutioner i tæt dialog med interessenterne til opgave at udarbejde et konkret bud på en nærmere organisering af partnerskabet. Der skal udarbejdes forslag til plan for, hvordan partnerskabet vil varetage opgaverne - herunder arbejdsform og organisering – ligesom der skal laves et udkast til kontrakt/aftale mellem partnerskabet og Uddannelses- og Forskningsministeriet. Ministeriet inddrager Børne- og Undervisningsministeriet i forbindelse med drøftelserne med partnerskabet om dets forslag til plan og udkast til kontrakt/aftale.

Uddannelses- og forskningsministeren udpeger en facilitator/formand for arbejdet, ligesom Uddannelses- og Forskningsministeriet hjælper med teknisk bistand i arbejdet.

Som en del af processen skal der udarbejdes en indstilling til uddannelses- og forskningsministeren om den konkrete institutionelle forankring af partnerskabet, dvs. hvilken professionshøjskole eller hvilket universitet der skal være bevillingsansvarlig samt stå for partnerskabets daglige ledelse og sekretariatsbetjening. Midlerne vil blive udmøntet, når organiseringen af partnerskabet er på plads, og de enkelte miljøer har forpligtet sig på at bidrage med egne ressourcer mv. Konkret vil udmøntningen ske via et bevillingsbrev fra Uddannelses- og Forskningsministeriet til den bevillingsansvarlige institution, hvor bevillingsforudsætningerne vil fremgå af den vedlagte kontrakt/aftale.

Processen igangsættes i august med henblik på etablering af partnerskabet i efteråret 2021. Partnerskabet kan i en senere fase udvides med flere institutioner. Det foreslås, at partnerskabet laver en plan for, hvordan der kan ske en bredere geografisk opbygning af forskningsområdet, herunder inddragelse af yderligere forskningsinstitutioner.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Organisering af partnerskabet

Et partnerskab for pædagogisk forskning kan organiseres på forskellige måder. Der kan hentes inspiration fra to nyligt etablerede konsortier på Uddannelses- og Forskningsministeriets og Børne- og Undervisningsministeriets områder, dels Det Nationale Center for Fremmedsprog dels Nationalt center for udvikling af matematikundervisning.

Det er vigtigt i forbindelse med valg af organisering at der kan etableres en overordnet strategisk styregruppe eller lign., der kan sikre at de tætteste interessenter kan inddrages aktivt og deltage i fastlæggelsen af partnerskabets aktiviteter, herunder fastlæggelse af forskningstemaer, drøftelse af samarbejde og arbejdsdeling samt kriterier for praksisrelevans, formidling mv. Konkrete beslutninger vedrørende bemanding mv. varetages af de deltagende institutioner.

Det er samtidig vigtigt at den forskningsfaglige vurdering af projekter mv. skal ske efter faglige hensyn og varetages af forskeruddannede personer under partnerskabet, eksempelvis i et fagligt udvalg eller lignende.

Endelig skal der tilrettelægges en løbende dialog og formidling i forhold til en bred kreds af interessenter, eksempelvis via en reference-/dialoggruppe.

Opfølgning og evaluering

Der indgås som nævnt en kontrakt/aftale mellem partnerskabet og Uddannelses- og Forskningsministeriet med inddragelse af Børne- og Undervisningsministeriet. Desuden vil der være en systematisk dialog mellem partnerskabet og Uddannelses- og Forskningsministeriet med inddragelse af Børne- og Undervisningsministeriet. Dialogen kan eksempelvis tage udgangspunkt i partnerskabets oplæg til årlige aktivitetsplaner og efterfølgende afrapporteringer. Partnerskabets aktivitetsplaner skal desuden være tilgængelige for politikere, interessenter m.fl. Det foreslås, at der årligt holdes møde mellem partnerskabet og uddannelses- og forskningsministeren for at drøfte ambitionerne og udviklingen på området.

Partnerskabets indsats og resultater skal – ligesom den samlede model - evalueres i 2024.